

Pla estratègic
dels **espais litorals** de la ciutat

Infraestructures de serveis

Juliol de 2018

Gerència Municipal
Direcció de l'Oficina estratègica de l'àmbit litoral

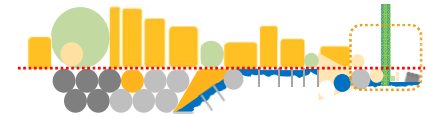
B
BC
BN

Continguts

- 01.** Aspectes del litoral que condicionen les infraestructures de serveis
- 02.** El litoral com a part de l'anella de circumval·lació de la ciutat
- 03.** El litoral com a punt baix de la ciutat i franja de contacte amb el mar
- 04.** El litoral com a àmbit d'oportunitats
- 05.** Reptes

01

Aspectes del litoral que condicionen les infraestructures de serveis

B

Les característiques del litoral i els condicionants sobre els serveis

La singularitat dels espais litorals com a franja de contacte de la ciutat amb el mar, límit de la ciutat i riquesa d'espais públics, té un impacte en la tipologia, característiques i manera de desplegar-se de les infraestructures de serveis que s'hi localitzen.

En aquest sentit, el litoral presenta unes condicions especials que d'alguna manera han condicionat el fet que en ell s'instal·lin unes infraestructures de serveis o unes altres, i que cal posar sobre la taula per a entendre com es distribueixen i estructuren. Ens referim en concret a que:

- El litoral, igual que ho fa Collserola en la seva part nord o els rius en els seus laterals, configura part de **l'anella que circumval·la la ciutat**.
- El litoral esdevé el **punt orogràfic més baix de la ciutat**.
- El litoral concentra les infraestructures que directa o indirectament **necessiten del mitjà mar** per al seu funcionament.
- La pròpia **transformació del litoral**, lligada a desenvolupaments econòmics, aspectes socials, administratius i competencials, ha propiciat l'existència d'espais lliures per a ubicar certes infraestructures que difícilment es podrien haver ubicat en altres zones de la ciutat.

En el desenvolupament d'aquest apartat s'analitzen en detall com han incidit cada un d'aquests punts en les infraestructures de serveis.

02

El litoral com a part de l'anella circumval·lació de la ciutat

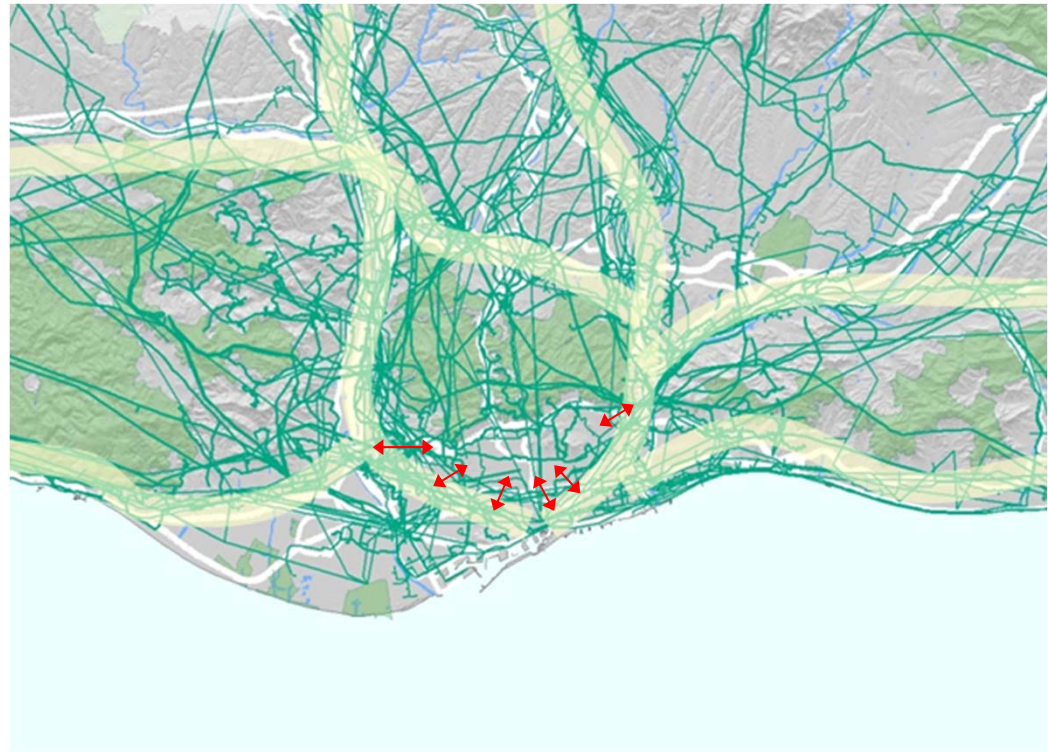
B

Els condicionants de l'anella

Aquesta posició de límit i estructura d'anella fa que al llarg del litoral es concentrin xarxes estructurants de diferents sistemes, capilaritzant-se amb ramals secundaris cap a l'interior de la ciutat o fent un paper de by-pass entre les infraestructures situades a cada un dels seus límits. Aquesta estructura de ramals estructurants que aprofita les condicions específiques del litoral són les que marquen d'alguna manera la configuració dels següents sistemes:

- Gas
- Xarxa elèctrica
- Telecomunicacions
- Sanejament

Gas

El sistema del gas el formen una sèrie d'instal·lacions puntuals (plantes de regasificació, magatzems i estacions de compressió) i una xarxa jerarquitzada més o menys mallada a diferents nivells que s'estén al llarg de tot el territori. Existeix una xarxa bàsica de transport amb un abast nacional, una xarxa de transport secundària d'àmbit regional, i una xarxa de distribució local fins arribar al client. La xarxa de transport és competència estatal, i està planificada i operada per Enagas, que és el transportista únic a tot l'Estat espanyol. La de distribució, és gestionada en el nostre territori per Gas Natural Distribució.

La xarxa de gas és un sistema que transporta un fluid perillós, inflamable i amb risc d'explosió, i com a tal ha de garantir uns nivells de seguretat molt estrictes. Per a possibilitar el seu manteniment, renovació i/o evitar afeccions, les canonades generen al llarg del seu traçat una servitud (2 m a banda i banda del tub en canonades de transport) que impossibilita determinats usos i construccions en aquesta franja.

Des del punt de vista de desplegament territorial, cal destacar el paper vertebrador que juga el litoral com un dels corredors d'aquesta infraestructura, formant part de l'anella de la xarxa bàsica de transport que es configura al voltant de la ciutat de Barcelona.

La conducció d'Enagas, que connecta el Port amb el Besòs queda dins de l'àmbit litoral, i discorre submergida, a uns 1.000 m de la platja, sense condicionar per tant amb servituds ni criteris tècnics a la franja de terra.

Electricitat i telecomunicacions

Igual al que succeeix amb la xarxa de gas, el sistema elèctric està constituït per una xarxa mallada i jerarquitzada, que s'estructura en tres nivells en funció de la tensió de la línia:

- Alta Tensió, composta per línies elèctriques de la xarxa de transport (220 kV i 400 kV) planificada per l'Estat, i línies de tensions inferiors (66, 110 i 132 kV) que connecten els punts de generació amb les subestacions.
- Mitja Tensió (<36 kV), que connecta les subestacions amb els consumidors finals o bé amb punts de distribució local. Aquesta xarxa no es planifica sinó que es desenvolupa segons les necessitats del territori.
- Baixa Tensió (220/400 V), que alimenta els consumidors finals des dels punts de distribució locals.

A mesura que la tensió disminueix, també ho fan els requisits de traçat i les servituds generades en relació a altres xarxes de serveis.

En aquest sentit, la xarxa elèctrica d'alta tensió que circula pel litoral ho fa a través d'una galeria de serveis que circula paral·lela a la Ronda Litoral, de manera compartida amb xarxes, també troncales, de telecomunicacions. D'aquesta manera es minimitza el risc d'afecció a aquesta xarxa, es concentren en un únic corredor diversos cablejats, reduint per tant les servituds, i es faciliten les tasques de manteniment, reposició o ampliació de la xarxa.

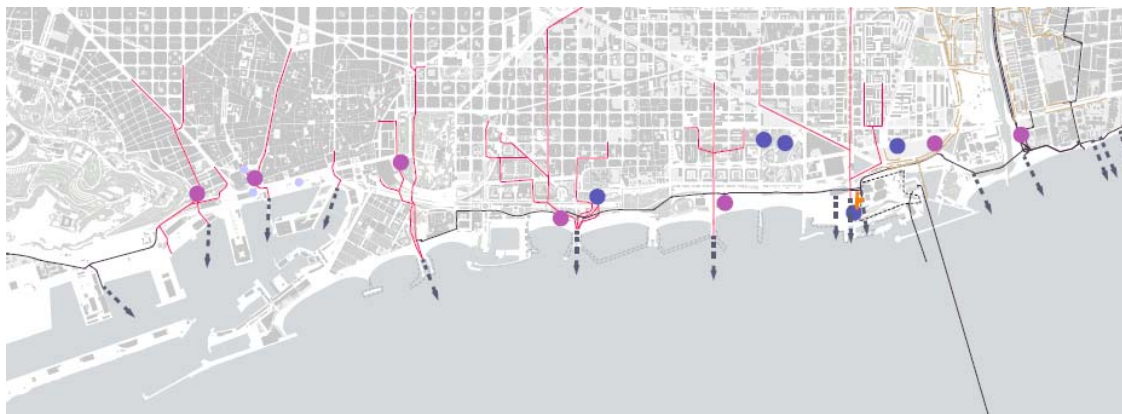
Sanejament

El sistema de sanejament s'inicia als punts d'ús de l'aigua, ja siguin domèstics, comercials, industrials, sanitaris o públics. A través d'una xarxa de clavegueram formada per col·lectors i impulsions, les aigües residuals i pluvials són transportades fins a les estacions depuradores, on es fa un tractament per tal d'aconseguir uns paràmetres mínims de qualitat, i finalment abocar-la al medi o reutilitzar-la.

La xarxa s'estructura en dos nivells. El primer el constitueix la xarxa en baixa, que gestiona cada municipi, i que recull les aigües dels abocaments, ja siguin domèstics, comercials, industrials, sanitaris o públics.

El segon nivell el constitueix la xarxa en alta, d'abast supramunicipal i gestionada per la Societat Mixta Aigües de Barcelona Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua. Amb molt poques connexions, la xarxa en alta recull les aigües de diferents xarxes en baixa, per a conduir-les fins a l'estació depuradora i poder-les tractar.

La continuïtat de la franja costanera, i el fet que esdevingui el corredor amb cota més baixa de la ciutat, fa que en ella s'hi concentrin els col·lectors en alta. Així, des del Parc de la Barceloneta fins a l'estació depuradora del Besòs a llevant de la ciutat. En la zona de ponent, l'interceptor s'estén des del passeig Josep Carner fins a l'estació del Llobregat, passant entre la muntanya de Montjuïc i el límit portuari i circulant per diferents carrers del polígon de la Zona Franca.

03

El litoral com a punt baix de la ciutat i franja de contacte amb el mar

B

Sanejament

La major part del sistema de sanejament funciona per gravetat, i per tant, està molt lligat a l'orografia. Això fa que els col·lectors més importants (interceptors en alta), tal com s'ha comentat en el punt anterior, es concentrin en general en les zones més baixes. Tot el sistema de drenatge de la ciutat aboca les seves aigües cap a aquests corredors. La majoria de barris cap al litoral, i cap al corredor del riu Besòs el barris situats més al nord.

Sanejament: el mar com a medi receptor

Les connexions de la xarxa en baixa amb els col·lectors en alta es fa a través d'uns punts localitzats, dotats de sobreexidors, que limiten el cabal d'entrada a aquests col·lectors. Els sobreexidors entren en funcionament quan el cabal circulant excedeix la capacitat de les conduccions, cosa que es produeix generalment en casos de pluges que superen els 10 anys de període de retorn, pels quals la xarxa ha estat dissenyada. L'excés d'aigua s'aboca directament al medi receptor (mar o riu segons el cas) a través de punts localitzats. D'aquests, 4 estan situats en l'interior del port i 4 més en la zona de platges, concretament en els espigons de Ginebra, Bogatell, Bac de Roda i Prim.

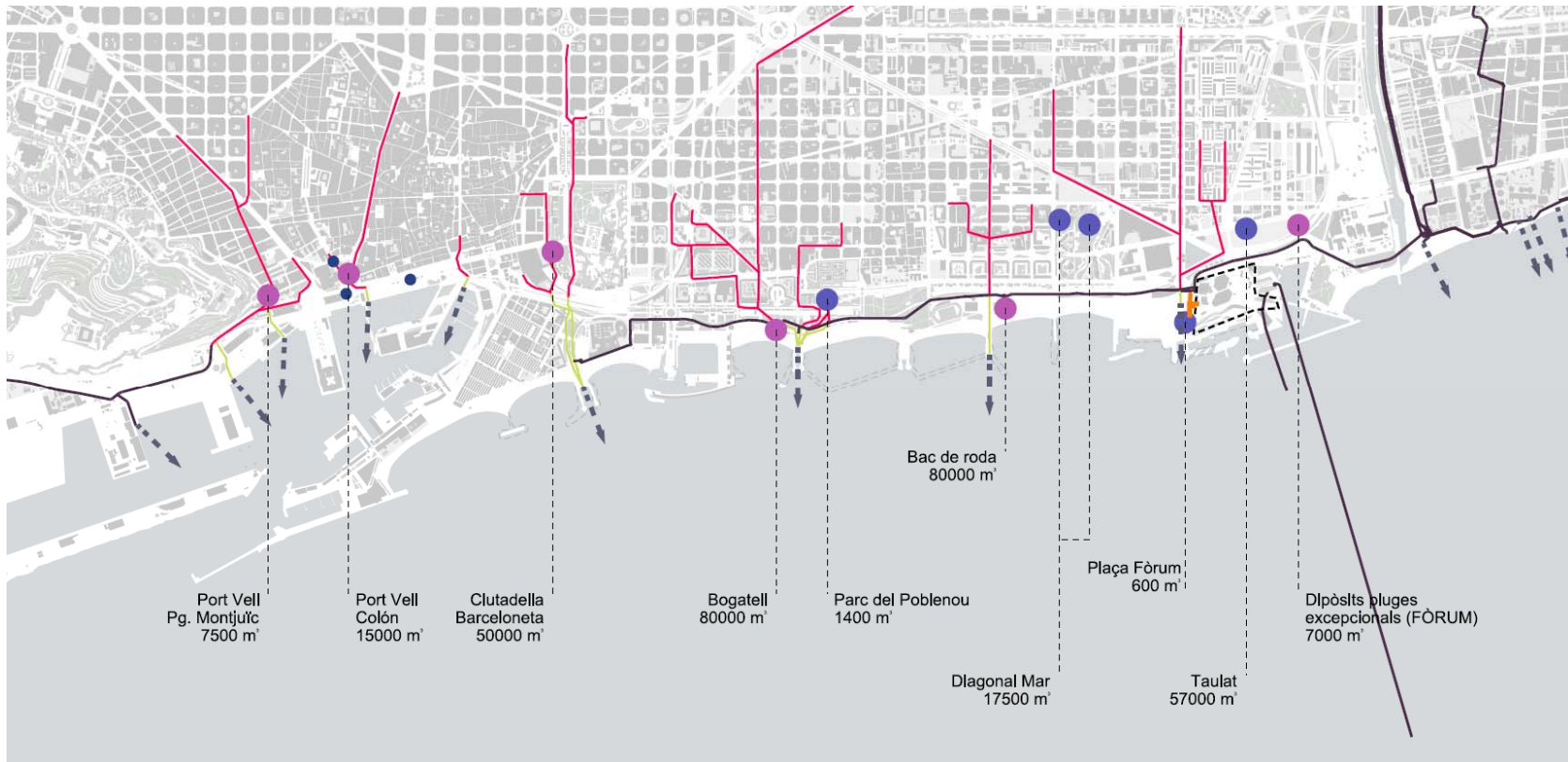
Per tal de mirar que l'aigua que s'aboca sense depurar al mar tingui una concentració de contaminants el més baixa possible, la xarxa està dotada d'uns dipòsits, anomenats anti-DSU (Descàrregues del Sistema Urbà), que emmagatzemen les primeres aigües que han sobreexidit de la xarxa en alta. Quan aquest sobreeximents sobrepassen la capacitat d'aquests dipòsits l'aigua s'aboca al mar.

L'aigua retinguda en els dipòsits anti-DSU es bombeja i condueix a l'estació depuradora per a poder ser tractada un cop ha passat l'episodi de precipitació. La franja litoral disposa actualment de 4 dipòsits d'aquest tipus. El Pla Integral de Clavegueram de Barcelona (PICBA) preveu encara la construcció de 6 més.

Sanejament: el mar com a medi receptor

Valorització i residus i generació elèctrica: l'aigua com a refrigerant

Valorització de residus

La Planta de Valorització de Residus de Sant Adrià de Besòs, que és una instal·lació que realitza el procés de minimitzar el volum dels residus mitjançant la combustió, i que aprofita l'energia que genera aquest procés per produir vapor i electricitat, utilitza aigua de mar per a la refrigeració dels seus condensadors.

Generació elèctrica

Per la seva banda, les centrals de producció elèctrica de cicle combinat del Besòs, amb una capacitat de producció de 1600 MW, també utilitzen aigua de mar per a la seva refrigeració. La captació de mar es produeix a través d'uns tubs submergits, que capten aigua a uns 500 m de la costa, davant la desembocadura del riu Besòs. L'aigua escalfada es retorna al medi a través d'un canal que aboca al marge dret del riu Besòs, 300 m aigües amunt de la seva desembocadura.

Climatització centralitzada: el mar com a refrigerant

El sistema de climatització centralitzada proveeix els edificis del seu àmbit d'influència (oficines, residencials, equipaments, de l'administració pública, indústries etc.) amb l'energia tèrmica (calor i/o fred) necessària per a la seva climatització. El sistema produeix energia tèrmica en forma d'aigua calenta i freda a unes instal·lacions centralitzades anomenades plantes o centrals de producció. Els edificis que s'han de proveir amb aigua condicionada es connecten mitjançant xarxes de distribució a les plantes de producció.

El sistema de climatització centralitzada en l'àmbit litoral està pensat per a aprofitar l'energia de calor en forma de vapor, que es genera en la Planta de Valoració de Residus que gestiona TERSA. Aquesta energia recuperada és transportada mitjançant una xarxa primària de 2 tubs fins a la central de generació de fred i calor, des d'on es distribueix a l'àmbit del Fòrum i el Districte 22@ en forma d'aigua calenta o freda. La xarxa de distribució fins als usuaris està constituïda per 4 tubs, 2 per a aigua freda i 2 per a aigua calenta.

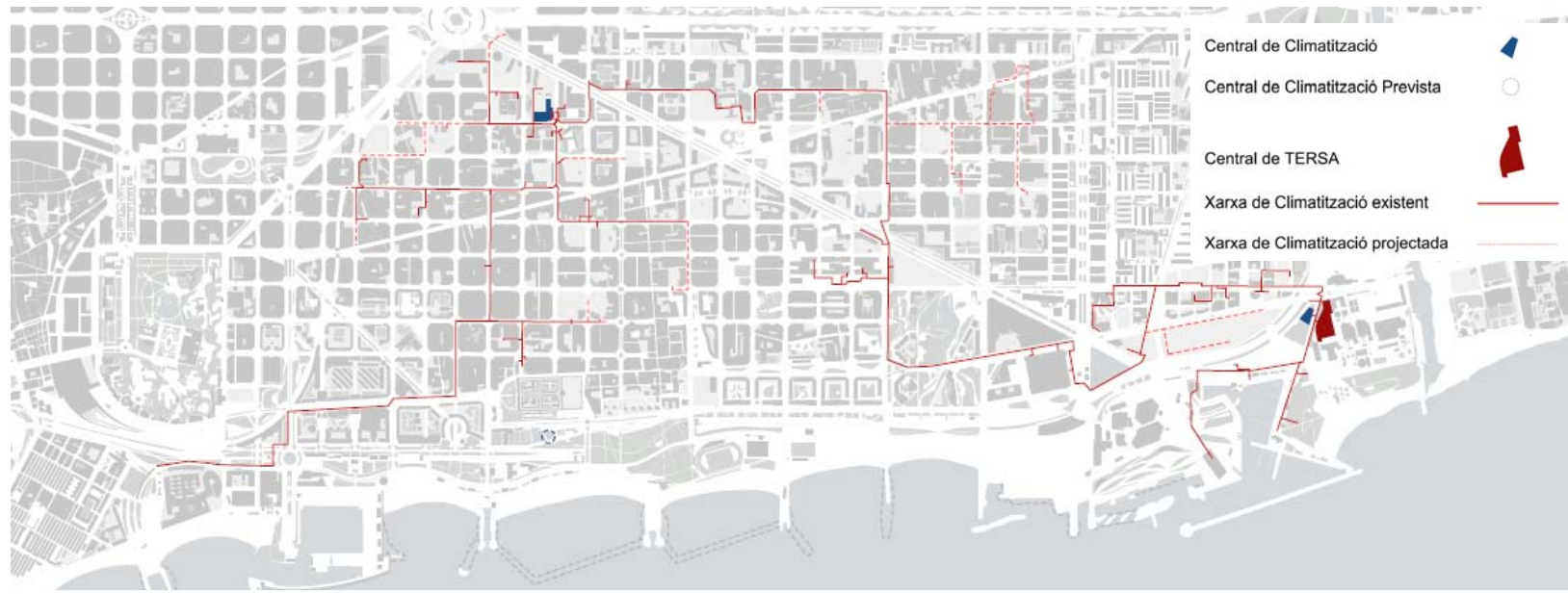

Climatització centralitzada: el mar com a refrigerant

Districlima va ser adjudicatària l'any 2002 d'una concessió durant un període de 25 anys per a dissenyar, construir i explotar el sistema en l'àmbit del Fòrum. Posteriorment, l'any 2005, i després d'una adjudicació de concurs públic, inicià una segona etapa amb l'extensió de la xarxa al districte tecnològic del 22@ amb una concessió a 27 anys. Actualment el sistema s'alimenta a partir de dues centrals, una instal·lada al Fòrum i l'altre al carrer Tànger, estan prevista una tercera en els entorns del cementiri del Poblenou quan la demanda ho faci necessari.

La central de generació del Fòrum utilitza l'aigua de mar que s'agafa de l'interior del port com a font energètica addicional en els diferents processos d'intercanvi de calor del sistema. Tot l'equip filtrant està dissenyat i construït per a un contacte permanent amb aigua marina.

04

El litoral com a àmbit d'oportunitats

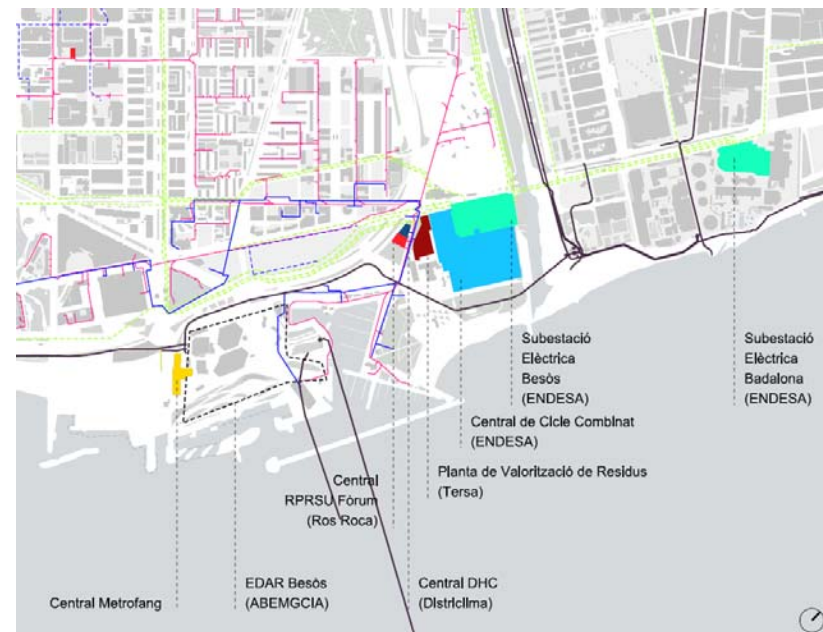
B

L'aïllament com a oportunitat

La visió que actualment tenim del litoral no és la mateixa que la ciutat ha tingut d'aquest espai al llarg dels anys. Abans dels anys 90, el rol i configuració d'aquesta franja venia determinat per la presència del ferrocarril i activitats industrials. La poca relació de la ciutat amb el mar va afavorir que aquesta frontera es convertís en un darrera, amb poc interès i valor, fet que va propiciar la conquesta d'aquests espais per barris marginals que van aparèixer com a conseqüència dels moviments migratoris de meitat del segle passat. Sens dubte, l'alt grau de contaminació de l'aigua de mar, que feien totalment desaconsellable el bany, o el paper de claveguera al cel obert del riu Besòs, van incrementar encara més el rol d'espai residual d'aquest àmbit.

Aquestes circumstàncies van preservar aquesta zona de la pressió urbana, fins que els anys 90 es van recuperar amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics i l'any 2004 amb l'organització del Fòrum de les Cultures. En l'interí van anar construint en aquest àmbit diferents infraestructures que requeria la ciutat però que difícilment s'haguessin pogut instal·lar en una altra zona, tant per la falta de disponibilitat d'espai necessari, com pels possibles impactes que poguessin generar en el seu entorn. Així, el vèrtex que configuren el mar amb el riu Besòs, va servir en el seu dia de suport per a construir instal·lacions estructurants de diferents sistemes de serveis. Aquest rol com a suport de grans infraestructures tècniques s'ha anat mantenint fins a l'actualitat. Avui en dia es concentren en aquesta zona infraestructures relacionades amb el sanejament, recollida i tractament de residus, climatització o producció d'energia elèctrica, esdevenint un node clau per al funcionament de la ciutat i el seu entorn metropolità.

Instal·lacions estructurants del litoral

Estació Depuradora d'Aigües Residuals del Besòs

Posada en funcionament l'any 1977 i ampliada i remodelada l'any 2005, convertint-se en la depuradora coberta més gran d'Europa, ocupant una superfície de 14 Ha. El seu cabal de disseny és de 525.000 m³/dia. Tracta les aigües residuals de la meitat de la població de l'AMB, i serveix als municipis de Badalona, Barcelona (65 %), Montgat, Sant Adrià de Besòs, Santa Coloma de Gramenet i Tiana, així com d'una petita part del municipi de Montcada i Reixac. És una infraestructura molt compacta, amb dispositius de renovació d'aire i un sistema de rentatge químic d'olors molt sofisticat que redueix els impactes ambientals. Les aigües tractades s'hi aboquen al mar mitjançant un emissari submarí. Els fangs resultats del procés de la depuració es tracten a una instal·lació annexa a la planta.

El gestor actual és la societat mixta Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, participada per l'AMB i AGBAR.

Planta de tractament de fangs

És la planta on es realitza l'assecatge i deshidratació dels fangs procedents de l'EDAR del Besòs i de l'EDAR de Montcada amb l'objectiu de rendibilitzar i valorar aquest producte ja sigui agronòmicament o energèticament.

La planta disposa d'una planta de cogeneració amb la finalitat de produir l'energia tèrmica necessària per al procés i l'obtenció d'ingressos mitjançant la producció d'energia elèctrica a la xarxa.

Igual que en el cas de la depuradora, la planta de tractaments de fangs disposa de diferents mesures per a reduir els sorolls i l'emissió d'olors que es puguin produir durant el procés.

El fang produït per la planta es trasllada amb camions. Part es destina a compostatge i ús en l'agricultura, altra per a la valoració energètica (com a combustible en plantes de ciment per exemple), i una tercera fracció, que s'intenta que sigui la mínima possible, es destina a abocador controlat.

Instal·lacions estructurants del litoral

Planta de valorització de residus del Besòs

Situada al terme municipal de Sant Adrià, en la franja situada entre el Port Fòrum i el riu Besòs, es situa l'única planta de valoració de residus de l'AMB, on es realitzen tres processos:

- Un tractament mecànic, mitjançant el qual es fa una tria de materials reciclables, es separa la matèria orgànica i s'obté material de rebuig.
- Un tractament biològic, on, la matèria orgànica resultant del tractament mecànic es sotmès a un procés de digestió i fermentació per a obtenir metà.
- Producció d'energia a partir del biogàs resultant del tractament biològic i de la combustió del material de rebuig, generant electricitat que s'injecta a la xarxa i vapor per a produir fred i calor.

La planta, amb una capacitat de les línies mecànica i biològica de 192.000 mt/any, i de la línia de valorització energètica de 360.000 t/any, dona servei als municipis de Badalona, Barcelona, Montcada, Sant Adrià i Santa Coloma. Es recuperen paper, cartró, vidre, PET, PEAD, metalls fèrrics, metalls no fèrrics, plàstic film i brics. Anualment es produeixen 22GWh, dels quals, aproximadament la meitat es destinen a autoconsum i l'altre meitat s'exporta a la xarxa elèctrica.

Tota la planta està dotada de sistemes per a evitar l'emissió d'olors, i disposa d'una estació depuradora per a tractar els components orgànics dels lixiviats i aigües de neteja.

La planta és propietat de l'AMB, qui té cedida la gestió i explotació a Tersa, companyia pública especialitzada en seleccionar, tractar, controlar, gestionar i valoritzar els residus municipals i la gestió d'energies renovables. És una societat anònima amb el capital social distribuït entre Barcelona Serveis Municipals (B:SM) i l'AMB.

Instal·lacions estructurants del litoral

Centrals de Recollida pneumàtica d'escombraries

En la franja litoral també s'ubiquen dues centrals de recollida pneumàtica. La primera, gestionada per Ros Roca, i situada a l'àrea del Fòrum, recull els residus d'aquest àmbit. La segona, que gestiona Centralsug, recull per la seva banda els residus del barri de la Vila Olímpica, i està situada en una zona d'equipaments, entre la Ronda Litoral i el passeig marítim.

Central de climatització centralitzada

La central de generació de fred i calor del sistema de climatització centralitzada de l'àmbit Fòrum i del Districte 22@, es situa també en aquest àmbit. La ubicació en aquest cas, a banda de la disponibilitat de terrenys, venia també condicionada per la voluntat de posar en vapor generat a la planta de valorització de residus de TERSA com a font d'energia.

Instal·lacions estructurants del litoral

Central de cycle combinat

Colindants amb la Central de Valorització de residus, i emmarcades en l'espai comprès entre la línia de FFCC, el riu Besòs i la platja de Sant Adrià, s'ubiquen les centrals de cycle combinat propietat de Gas Natural i Endesa, amb una capacitat total de producció de 1.600 MW. El subministrament de gas els arriba a través de la ja comentada canonada submergida d'Enagas, que les connecta directament amb la regasificadora del Port de Barcelona. La superfície total ocupada per aquestes instal·lacions i la subestació annexa, és de 9 Ha.

05

Reptes

B

Abocaments de la xarxa de sanejament

Els sobreiximents de la xarxa de col·lectors que es poden produir durant episodis de precipitació intensos, que generen cabals en la xarxa que superen els 10 anys de període de retorn, suposen l'abocament directe al mar d'aigües residuals diluïdes amb aigües de pluja. En aquest sentit, i tal com s'ha comentat, els dipòsits anti-DSU fan una funció d'esmoreïment, tant del cabal com de la càrrega contaminant abocada.

Aquests abocaments produeixen per una banda contaminació puntual en les aigües de bany i per altra la presència de materials flotants en les platges. Depenent de la situació del mar, vent i corrents, la ploma de contaminació s'acaba diluint en poques hores. Pel que fa als materials flotants, en cas de produir-se algun d'aquests episodis, des de l'Ajuntament s'intensifica l'activitat de les embarcacions tipus pelicà per a recollir-los el més aviat possible.

Aquests abocaments, que estan controlats i monitoritzats des del centre de control de BCASA, es produeixen sobre un protocol de alertes que permet prendre mesures preventives per a minimitzar les afeccions als usuaris de les platges. La conseqüència més immediata es tradueix durant la temporada de banys en canvis de color de bandera, poden arribar a prohibir el bany en algunes platges.

A banda de la monitorització per a determinar si s'ha produït o no abocament a medi, l'Ajuntament realitza des de les càmeres instal·lades a la Torre Mapfre un seguiment de l'abast territorial i temporal de la ploma de contaminació.

Generació d'olors

El sistema de sobreeixidors de la xarxa de sanejament funciona en base a comunicacions obertes entre la xarxa de col·lectors per on circulen les aigües residuals en règim més o menys constant, i la de sobreeixidors, que entren en funcionament quan s'excedeix la capacitat dels primers. Aquestes obertures fan que en alguns casos, **els olors generats en la xarxa de sanejament s'estenguin per la xarxa de sobreeixidors i puguin aflorar en els punts d'abocament.**

Per altra banda, després d'episodis de sobreeiximent poden generar, degut al poc pendent d'alguns trams de la xarxa, acumulació d'aigua més o menys bruta que pot arribar a generar olors en els punts de sortida. Aquest fet ha estat recurrent en el cas de l'espigó de Bogatell, on des de BCASA s'han realitzat diferents mesures (control i seguiment, neteges freqüents, cortines de contenció, etc.) per tal de disminuir aquest efecte. La solució definitiva passaria per augmentar el pendents d'aquests trams, però les pròpies condicions de contorn (nivell del mar i cotes de clavegueram aigües amunt), no ho possibiliten.

A banda del sistema de col·lectors, i tot i les mesures de control de què disposa, la planta de tractament de fangs del Besòs és un altre focus d'emissió d'olors, que depenent de la direcció del vent i de la intensitat de l'activitat de la planta, genera pudors que en algun moment es poden sentir des dels espais públics del seu entorn.

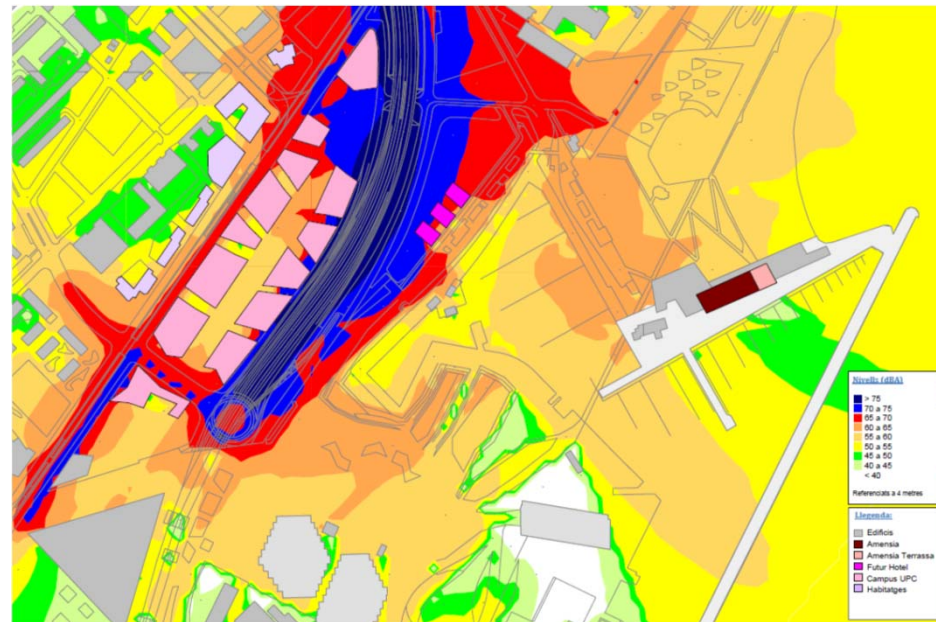
Soroll

En l'àmbit del Fòrum, la presència de les instal·lacions de generació elèctrica i de valorització de residus generen un soroll de fons continu.

L'any 2013 es va elaborar un estudi que analitzava el potencial impacte acústic d'una instal·lació d'oci nocturn al Port Fòrum, i que s'estenia al llarg de l'àmbit del Port i el seu entorn. Aquest estudi posava de manifest que en l'àmbit del Port i la platja de Sant Adrià es podia arribar en la situació inicial, sense aquesta nova instal·lació, a nivells de soroll per sobre dels 55 dBA, arribant en algunes zones del Parc de la Pau als 65 dBA. Per a contextualitzar aquests valors, comentar que l'Ordenança de medi ambient de Barcelona estipula que per parcs, jardins i platges, uns límits d'immissió de 57 dBA en horari diürn.

En aquest estudi però, només es considerava com a font de soroll en la situació inicial, la xarxa viària. Els nivells de soroll estimats eren relació directa de la geometria de l'entorn i les intensitats de trànsit dels vials. No es van prendre mesures in situ de soroll, amb el que no es va poder tenir en compte les emissions de les instal·lacions comentades ni per tant les immissions reals en la zona.

Per la seva banda, el Mapa Estratègic de Soroll de Barcelona, tant de l'any 2012 com el que actualment s'està elaborant, tampoc inclou mesures directes en aquest àmbit. Tot plegat, amb les dades disponibles es fa per tant impossible valorar l'impacte acústic real que les infraestructures de serveis generen en aquest entorn. Caldria realitzar un estudi específic amb mesures directes que permetés disposar de dades reals, el que serviria en un futur per a proposar, si calguessin, algun tipus d'acció al respecte.

Font: Axioma

Contaminació atmosfèrica

Tal com es comenta en l'apartat 8.5 de Qualitat Atmosfèrica, la contaminació atmosfèrica ve derivada de les emissions de diversos focus com el trànsit viari, la indústria, el sector domèstic, etc. Pel que fa a emissions d'NO₂ i PM₁₀, el principal focus emissor del litoral és la Ronda, degut als vehicles que per ella hi circulen, seguida pel Port de Barcelona, amb les emissions procedents dels vaixells.

Pel que fa a les infraestructures de serveis, **les centrals de producció elèctrica, de valoració de residus i l'EDAR, situades en la desembocadura del riu Besòs, són els principals focus d'origen industrial d'emissió de gasos (NO₂, PM₁₀, SO₂ i CO) en l'àmbit del litoral.**

Actualment no es disposa de cap punt de mesura d'immissions en aquesta zona. Tot i això, algunes de les instal·lacions realitzen mesures en continu de les seves emissions, com és el cas de la central de valorització de residus.

Focus emissors NO₂ (2013)

Focus emissors SO₂ (2013)

Focus emissors PM₁₀ (2013)

Focus emissors CO (2013)

Font: Registre de focus emissors 2013, Generalitat de Catalunya

Canviar l'imaginari del tram final del riu Besòs

La concentració en la desembocadura del riu Besòs d'instal·lacions estructurants de diferents serveis, **ha consolidat un imaginari d'aquest àmbit lligat sobre tot amb activitats productives i industrials**. La mala connexió d'aquesta zona, la impossibilitat d'accedir-hi en transport públic, i el fet de situar-se més enllà de la Ronda Litoral, han emfatitzat encara més aquesta visió.

Amb el pas del temps s'han produït un seguit de transformacions enfocades a recuperar aquest àmbit per al seu ús per part de la ciutadania. La construcció del Port Fòrum, els espais urbans associats, el Parc Fluvial del Besòs, la recuperació de la platja de Sant Adrià o el parc de la Pau en són exemples.

Recentment, s'han posat en marxa altres actuacions i desenvolupaments que reforcen encara més aquest objectiu. Ens referim en aquest cas a la inauguració del Campus de Llevant, que ha d'anar acompanyat d'una nova connexió amb el Fòrum (actualment en estudi) o els plans urbanístics en elaboració de l'àmbit de Tèrmiques.

Cal seguir treballant en aquesta línia de deconstrucció de l'imaginari d'aquesta zona, millorant accessos, connexions i permeabilitat; recuperant i potenciant usos d'espais públics encara residuals, i potenciant campanyes de comunicació per a donar a conèixer i posar en valor les activitats que en ella es desenvolupen.

